

Vlaams
Parlement

vergadering **C210**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en
Justitie

van 23 maart 2021

*(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie
georganiseerd.)*

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het hybride werken van overheidspersoneel in tijden van corona – 2059 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het lek bij Microsoft Exchange – 2511 (2020-2021)	6
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het toekennen van sociale voordelen op basis van inkomen in plaats van sociaal statuut – 2514 (2020-2021)	9
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de operatie om de administratieve lasten te verminderen in het kader van het relanceplan Vlaamse Veerkracht – 2517 (2020-2021)	12

VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het hybride werken van overheidspersoneel in tijden van corona – 2059 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (Vooruit): Een maand geleden hadden we het in de commissie Binnenlands Bestuur over het hybride werken en de vervanging van de omzendbrief plaats- en tijdsafhankelijk werken. Terwijl de nieuwe omzendbrief en de discussie toen betrekking hadden op hybride werken in postcoronatijden, gaat deze vraag over vandaag, waarbij verplicht maximaal aan thuiswerken wordt gedaan vanwege de nog steeds durende coronapandemie en de gezondheidsgevaaren die daarmee gepaard gaan.

Het Facilitair Bedrijf is de beheerder van de gebouwen van de Vlaamse overheid. Ook Het Facilitair Bedrijf denkt al een tijd na om de grote VAC-gebouwen (Vlaams administratief centrum) in elke provinciehoofdstad een andere invulling te geven. Hybride werken is wereldwijd aan een opmars bezig. Er wordt daarbij ingezet op flexibele werkplekken en een zeer hoge graad van digitalisering. Fysieke dossiers en archieven zullen daardoor op termijn tot het verleden behoren.

Het Facilitair Bedrijf zou echter een paar weken geleden de boodschap gebracht hebben dat vanaf mei 2021 de diensten van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) en Expertise Beton en Staal (EBS) hun intrek zouden nemen in het VAC Hasselt. Er was nochtans bepaald dat hybride werken pas vanaf 2023 algemeen ingang zou vinden. Dit zou betekenen dat het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV), maar ook het Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) en het agentschap Zorg en Gezondheid (ZG) nu reeds verplicht worden om dit hybride werken al gedeeltelijk in te voeren. Deze opdracht zou ook in andere provincies gegeven zijn, waarbij Antwerpen al het verst zou staan in deze oefening.

Om de verhuizing – in het geval van Hasselt gaat het dan over VLAIO, Flanders Investment & Trade (FIT) en EBS – mogelijk te maken, worden alle werknemers van AWV en MOW verplicht om in de loop van de volgende weken hun bureau leeg te maken en de inhoud van hun persoonlijke kasten te halveren. Deze vraag lijkt me niet echt te getuigen van verantwoord en redelijk gedrag in deze coronatijd. Vandaag is telewerken verplicht en het zal nog een tijdje verplicht en aanbevolen blijven. Nu de werknemers naar de werkvloer sturen, staat haaks op de boodschap die de verschillende regeringen en virologen uitdragen.

Bovendien gebeurt dit zonder voorafgaande bevraging, overleg of betrokkenheid, en dat leidt tot onzekerheid bij de medewerkers. Deze sfeer draagt niet bij aan het versterken van het draagvlak voor het hybride werken, integendeel. Naar verluidt zou Zorg en Gezondheid weigeren om deel te nemen aan deze operatie.

Bent u op de hoogte van deze demarche tijdens de nog steeds geldende coronarestricties? Zo ja, wat zijn de motieven om dit snel-snel door te voeren? Zo niet, wie heeft het initiatief genomen om dit in gang te zetten?

Zijn de plannen om dit versneld door te voeren gelijklopend voor de verschillende VAC's? Wat is de stand van zaken?

Werd er een risicoanalyse gemaakt met betrekking tot het besmettingsgevaar? Stel dat de medewerkers besmet worden op de werkvloer door het coronavirus, wie neemt hiervoor dan de verantwoordelijkheid?

Klopt het dat er bij Zorg en Gezondheid geen bereidheid is om aan deze oefening deel te nemen? Zo ja, wat zijn de redenen hiervoor?

Vindt u het niet aangewezen om voor de medewerkers een bevraging en/of een participatie- en informatietraject op te zetten om ervoor te zorgen dat de vele onbeantwoorde vragen een antwoord krijgen en de ongerustheid wordt weggenomen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: De voorliggende vraag gaat over een herhuisvesting ten gevolge van twee elementen. Enerzijds is er de vraag van VLAIO en FIT om hun huidige huurovereenkomst op te zeggen en te verhuizen naar het VAC Hasselt. Anderzijds is de huurovereenkomst ten behoeve van EBS opgezegd door de verhuurder. Gelet op het efficiënt gebruik van overheidsmiddelen maakt VLAIO gebruik van de opzegmogelijkheid van zijn huurovereenkomst in 2021.

Ook voor corona was het gebruik van de werkplekken door AWV beperkt, zo blijkt uit metingen. Daarom is Het Facilitair Bedrijf met AWV in overleg gegaan om ervoor te zorgen dat VLAIO en FIT kunnen worden gehuisvest in het VAC Hasselt, in de ruimte die wordt vrijgemaakt door AWV. Verder overleg tussen Het Facilitair Bedrijf en AWV in de week van 22 februari 2021 verliep positief. Voor EBS wordt een andere oplossing gezocht.

Hopelijk blijkt uit mijn relaas dat het hier niet gaat over een versnelde invoering van het hybride werken. Het is zeker niet de bedoeling om snel-snel te werk te gaan, maar eerder om een oplossing te bieden aan tamelijk beperkte voorvallen. Voor de invoering van het hybride werken is een programmamanager aangeduid en wordt het programma stelselmatig vorm gegeven. Aangezien de goedkeuring nog maar vrij recent is, zijn de eerste grote realisaties van dat hybride werken te verwachten in 2023-2024.

Vandaag zijn al onze gebouwen veilig toegankelijk op voorwaarde dat er rekening wordt gehouden met de veiligheidsmaatregelen zoals die gekend zijn en gecommuniceerd worden. U vindt die terug op de volgende website: <https://overheid.vlaanderen.be/nieuws/maatregelen-gebouwen-en-dienstverlening-hfb>. Aan AWV is gevraagd dat ze hun medewerkers in beperkte aantallen naar kantoor laten komen om het besmettingsgevaar te beperken. Indien personeelsleden toch besmet worden op de werkvoet, is dat de verantwoordelijkheid van de werkgever.

Zorg en Gezondheid is maar zijdelings betrokken bij deze verhuisbewegingen. Het agentschap heeft aangegeven dat het wil wachten tot deze crisis voorbij is om intern te verhuizen. Het Facilitair Bedrijf wil deze wens honoreren.

Deze verhuisbewegingen zijn uiterst beperkt en de nodige communicatie wordt via de leidinggevendenden opgenomen.

Het echte programma rond hybride werken heeft hier dus eigenlijk niets mee te maken. Het moet nog uitgerold worden.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (Vooruit): Minister-president, uw antwoord getuigt van de ondertoon die ook wel in mijn vraag zat. Er is blijkbaar een gebrek aan informatie, waardoor er verhalen ontstaan dat dit het gevolg is van het vervroegd aanvatten van het hybride werken. Dat komt natuurlijk het draagvlak voor het hybride werken niet ten goede.

U zegt dat die huurcontracten zoals voorzien worden beëindigd. Ik zou dan voorstellen dat hierover met de verschillende betrokken diensten wordt gecommuniceerd,

minister-president. Zo kan men hen – tussen aanhalingstekens – geruststellen, ook over de oefening die gepland is en dat deze coronaproof zal gebeuren. In deze tijden is het enerzijds heel belangrijk dat er met die coronamaatregelen rekening wordt gehouden. Anderzijds moet men er ook voor zorgen dat het draagvlak voor dat hybride werken zeker niet wordt ondermijnd. Vandaar ook mijn pleidooi om daar zeker extra communicatie op in te zetten, minister-president.

Ik heb wel niets gehoord over de situatie in andere provincies, minister-president. Er werd mij verteld dat Antwerpen daarin nog verder zou staan. Wat is de stand van zaken in de andere provincies, of blijft die oefening beperkt tot het VAC Hasselt?

De voorzitter: De heer Muyters heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Dit is een heel goede zaak. U realiseert hiermee een efficiëntiewinst. Hebt u een idee van de grootteorde van de efficiëntiewinst die hiermee gepaard gaat?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer De Loor, ik zal laten navragen of er nu nog nood is aan meer communicatie, want uw vraag dateert al van een paar weken geleden. Ik denk dat de situatie intussen is opgelost. Als er extra communicatie nodig is, zullen we daar zeker voor zorgen.

Dan is er uw vraag over de andere provincies. Ik dacht dat ik gezegd had dat dit over een specifiek geval gaat. In Hasselt waren er opportuniteiten en men heeft daarvan gebruikgemaakt om dit te regelen. Het grote project rond hybride werken is nog maar net beslist. Dat moet nog uitgerold worden. Daar wordt heel de Vlaamse overheid bij betrokken.

Als u vraagt naar de efficiëntiewinst van deze specifieke oefening, dan gaat het gewoon over twee huurcontracten die aflopen en de verhuizing naar een gebouw. Ik kan nu niet juist zeggen welke ordegrrootte van budget daarmee gepaard gaat. In ieder geval zal het volledige plaatje van het hybride werken voor een oppervlaktebenutting van 50 procent van wat we vandaag gebruiken zorgen. Dat is wel gigantisch. Ik moet u echter het antwoord schuldig blijven voor deze specifieke oefening. Dat zal niet geweldig veel zijn. Het gaat niet over zo veel mensen. Het gaat hier over een opportuniteit die werd geboden nadat een aantal huurcontracten afliepen.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (Vooruit): Ik dank u voor uw antwoord, minister-president. De andere provincies vallen dus onder het programma voor hybride werken. De uitrol daarvan is voorzien vanaf 2023.

Minister-president Jan Jambon: Ja, tenzij er weer zulke huureinde-opportuniteiten zijn.

Kurt De Loor (Vooruit): Ik wil nog vragen om bij de invoering van dat hybride werken veel aandacht te hebben voor het welzijn van de medewerkers. Men gaat niet gewoon over naar veel meer thuiswerken. Daarmee is de kous niet af. Er moet met heel wat andere factoren rekening worden gehouden die betrekking hebben op het welzijn van de medewerkers.

Ik volg het zeker in de toekomst verder op.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het lek bij Microsoft Exchange – 2511 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Er werd een lek vastgesteld bij Microsoft Exchange, de wereldwijd gebruikte servertoepassing voor onder meer e-mailverkeer en agenda's. Het Centrum voor Cybersecurity België (CCB) waarschuwde voor een tsunami aan cyberaanvallen in ons land.

Het lek werd begin deze maand ontdekt en werd intussen opgelost met een update, maar vele gebruikers hebben die update te laat of zelfs niet doorgevoerd. Intussen hebben volgens de berichtgeving Chinese hackers al toegeslagen bij tientallen Belgische bedrijven en/of publieke instellingen.

De aanvallers konden toegang krijgen tot de Exchangeserver, slaagden er hierna in om een eigen code te draaien en kenden zichzelf vervolgens lees- en schrijfrechten toe. Hierdoor konden zij naast het lezen van de e-mail en agenda ook malware installeren.

Vele grote organisaties maken geen gebruik meer van een eigen Exchangeserver en besteden die diensten uit aan de clouddiensten van Microsoft. Maar de Exchange-server wordt nog breed gebruikt bij kleinere bedrijven, lokale overheden, maar bijvoorbeeld ook nog bij het Noors parlement, dat slachtoffer werd van een aanval. *(Opmerkingen van minister-president Jan Jambon)*

Ik versta niet wat u zegt, maar ik ben benieuwd om straks te horen wat u wilde zeggen.

Het Vlaams regeerakkoord wil via het beleidsplan cybersecurity in Vlaanderen een weerbare digitale economie uitbouwen. De omvang van die Exchangehack, de opeenvolging van nieuwsfeiten over cyberaanvallen en het toenemend aantal digitale toepassingen onderstrepen nogmaals het belang van het inzetten op cyberbeveiliging.

Minister-president, welke acties zult u ondernemen met betrekking tot deze hack en de kwetsbaarheid van de systemen van Vlaanderen, van bedrijven en van lokale besturen?

Welke acties zult u ondernemen om de ICT-systemen van de Vlaamse overheidsdiensten en van het Vlaams Parlement nog veiliger te maken?

Is Vlaanderen op een of andere manier verzekerd tegen de schade van dergelijke cyberaanvallen; waarom wel of waarom niet?

Hoe kijkt u op vandaag naar de uitbouw van een weerbare digitale economie via het beleidsplan cyberveiligheid, gericht op onderzoek, praktische toepassingen bij bedrijven en opleiding?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega De Roo, u vroeg welke acties wij nemen voor de bedrijven en de lokale besturen. Binnen de centrale dienstverlening van Digitaal Vlaanderen werd reeds op 5 maart, twee dagen na de initiële waarschuwing van Microsoft, de noodzakelijke controle op de blootstelling van dit risico

gevalideerd door de dienstverlener, op expliciete vraag van de Chief Information Security Officer (CISO) van Het Facilitair Bedrijf.

Binnen de centrale dienstverlening van Digitaal Vlaanderen werd de laatste Exchangeserver reeds een tweetal jaar geleden verwijderd en werd overgestapt op het Office 365/Exchange Online-aanbod van Microsoft. Die Office 365/Exchange Online-infrastructuur is niet kwetsbaar voor de betrokken kwetsbaarheden.

Binnen het bredere kader van de Vlaamse administratie en de lokale besturen biedt het team Informatieveiligheid een aantal beste praktijken aan. Die worden besproken en gepubliceerd via de werkgroep Informatieveiligheid, onder de bevoegdheden van het Stuurorgaan Vlaams Informatie- en ICT-beleid. Meer concreet wordt advies verstrekt met betrekking tot software lifecycle management. Dat beschrijft de levenscyclus van software, waarbij Exchange – en in het verlengde alle communicatiesoftware – hoort tot de bedrijfskritische software, waarbij een correcte en gegarandeerde ondersteuning door de leverancier een absolute noodzaak is. Er wordt ook advies verstrekt rond patch management en configuratiebeheer, dat de prioriteiten beschrijft bij het toepassen van software-updates in de context van het bedreigingsniveau dat voorligt bij kwetsbaarheden of functionele defecten.

Digitaal Vlaanderen werkt vanuit zijn bevoegdheden door middel van het team Informatieveiligheid actief samen met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), het Crisiscentrum van Vlaamse overheid (CCVO) en de federale instanties, met voornamelijk het Centrum voor Cybersecurity België. Zo worden de volledige Vlaamse administratie en ook de lokale besturen actief ondersteund via gerichte adviezen en nieuwsbrieven. De laatste nieuwsbrief van het team Informatieveiligheid dateert van 13 maart jongstleden en gaat expliciet over deze Hafniumaanval op Microsoft Exchange-infrastructuur. Op deze manier tracht Digitaal Vlaanderen alle overheden binnen zijn verantwoordelijkheid te sensibiliseren wat betreft operationele en technische risico's in de informatieverwerking.

Minister Somers nam het afgelopen jaar eveneens verschillende ondersteunende maatregelen ten aanzien van de lokale besturen, die tot doel hebben de cyberveiligheid van hun systemen en organisaties te optimaliseren en te versterken, zoals de cofinanciering van ICT-veiligheidsaudits in de lokale besturen en de uitwerking van een toolkit voor cyberveilige gemeenten.

U vroeg ook naar de acties voor de ICT-systemen van de Vlaamse overheidsdiensten. Binnen de werkgroep Informatieveiligheid, onder de bevoegdheden van het Stuurorgaan Vlaams Informatie- en ICT-beleid, loopt een programma om het beleid en de strategie met betrekking tot informatieveiligheid verder uit te bouwen en met structurele middelen te ondersteunen. Dit programma heeft tot doel de veiligheidsaspecten binnen onze informatieverwerking te versterken en te stroomlijnen en een versnipperde werking en organisatie binnen het domein informatieveiligheid te vermijden. Dit programma zal meer inzichten verschaffen in hoe de Vlaamse overheid kan inzetten op een meer gecentraliseerd beleid en aansturing wat betreft informatieveiligheid en waar efficiëntie en synergieën elkaar kunnen versterken.

Digitaal Vlaanderen heeft in het kader van de onderhandelingen van de nieuwe raamcontracten ICT-dienstverlening 2022 expliciet aandacht besteed aan een bredere structurele operationele ondersteuning van de informatieveiligheid met specifieke aandacht naar het opsporen en opvolgen van risico's die voortkomen uit technologische kwetsbaarheden, onder andere in de vorm van een automatisering van het incidentbeheer. Op die manier krijgt elke Vlaamse instantie, inclusief het Vlaams Parlement en de lokale besturen, de mogelijkheid om deze beveiligingsexpertise binnen het bereik van zijn dienstverlening te brengen.

Wat de verzekering betreft: de Vlaamse overheid is momenteel eigen verzekeraar wat betreft cyber risico's, en staat dus zelf in voor het betalen van eventuele schade aan haar systemen. Bedrijven zijn natuurlijk vrij om een verzekering tegen cybercriminaliteit af te sluiten. Dergelijke cyberverzekeringen worden nu al aangeboden door een aantal Belgische banken en verzekeringsmaatschappijen.

Er bestaat wel controverse rond de wenselijkheid van het verzekeren tegen cybercriminaliteit. Deze verzekeringen dekken niet alleen de geleden schade, maar bieden ook dekking voor het eventuele losgeld bij ransomware. Door die aanpak verzekert het de aanvallers of cybercriminelen dat ze zeker hun geld krijgen bij digitale afpersing, en draagt het dus eigenlijk bij tot een bestending van het probleem. Daarom hebben we daar zelf nog geen verzekering rond afgesloten.

Hoe kijk ik zelf naar een weerbare digitale economie via het beleidsplan cyberveiligheid? Door de toenemende digitalisering van onze maatschappij en economieën zijn we de voorbije jaren inderdaad kwetsbaarder geworden op het vlak van dataveiligheid. Betrouwbaarheid, robuustheid en beveiliging van digitale technologieën en toepassingen van ondernemingen zijn cruciale elementen voor het verzekeren van de bedrijfscontinuïteit en de adoptie van nieuwe digitale producten en diensten. Dit maakt ook dat investeringen in cybersecurity van noodzakelijk belang zijn indien we een weerbare digitale economie wensen uit te bouwen in Vlaanderen.

Met de cybersecuritybeleidsagenda wil Vlaanderen, onder coördinatie van minister Crevits, zich wapenen tegen de vele uitdagingen op het vlak van cyberveiligheid. Minister Crevits maakt hier jaarlijks 20 miljoen euro voor vrij. Deze agenda bestaat naast een onderzoeksluik uit een gedeelte dat gericht is op het verhogen van de cybersecuritymaturiteit en de adoptie van innovatieve cybersecuritytechnologieën bij de Vlaamse bedrijven. In dit bedrijfsluik worden tal van acties gelanceerd in samenwerking met federaties, werkgeversorganisaties en kennisinstellingen om ondernemingen te sensibiliseren rond cyberveiligheid en hen aan te sporen om over te gaan tot actie om de cyberveiligheid van hun onderneming te verhogen. Nog te veel ondernemingen zijn zich immers nog onvoldoende bewust van de risico's inzake cyberveiligheid en de mogelijke gevolgen van een eventuele cyberaanval.

Met de cybersecurityverbetertrajecten werd begin 2021 bij het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) zelfs een nieuwe steunmaatregel opgestart die kmo's ondersteunt bij de aankoop van advies en begeleiding met het oog op een structureel verbeteringstraject op het vlak van cyberveiligheid. Daarnaast is er in het cybersecuritybeleidsplan inderdaad ook een focus op de noodzakelijke skills en vaardigheden op het vlak van cyberveiligheid bij zowel werknemers zonder voorkennis als werknemers met een IT-profiel. Door toedoen van de cybersecuritybeleidsagenda zien we dat ook hier nieuwe opleidingen worden ontwikkeld en uitgerold.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, ik ben tevreden om te horen dat inderdaad zowel de lokale besturen als de bedrijven ondersteuning krijgen, dat er daarvoor trajecten lopen en dat daarvoor 20 miljoen euro per jaar wordt vrijgemaakt. En daarnaast zijn er nog de Vlaamse overheidsdiensten. Ik merk uit uw antwoord vooral een heel hoge aandacht voor het thema, en dat is heel belangrijk. Het zijn professionele bedrijven die dergelijke zaken op poten zetten, die zoeken naar lekken en ofwel schade veroorzaken of losgeld eisen.

Ik heb nog een bijkomende vraag. Worden er de komende jaren ook heel specifiek audits ingezet in de verschillende diensten rond cyberveiligheid? Gebeurt daar iets heel concreets mee, of hoe kijkt u daarnaar?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik denk inderdaad dat door deze coronacrisis de digitalisering versneld is. Dat is zeer positief, en we weten allemaal dat de toekomst nog meer digitaal zal zijn. Maar dat brengt dan inderdaad de nodige gevaren en valkuilen met zich mee. Het is inderdaad ook zo dat er, zeker vanuit VLAIO, al heel wat werd aangekondigd om de Vlaamse kmo's te ondersteunen. Zij kunnen rekenen op middelen voor begeleidingstrajecten, zoals de minister-president heeft aangekaart. Zo zijn zij ook gewapend.

Ik sluit een beetje aan bij de vraag van collega De Roo. VLAIO voorziet in een scan om te kijken hoe Vlaamse ondernemingen scoren op het vlak van cybersecurity. Dat bestaat uit een advies en een coachingstraject. De vraag is of deze scan ook beschikbaar zou kunnen worden gesteld van de Vlaamse overheidsdiensten en de lokale besturen. Ik dank u.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Binnen het luik cyberveiligheid van de digitalisering zijn die zaken inderdaad ook voorzien voor Vlaamse overheden en lokale besturen. Dat gebeurt niet via VLAIO, wel via Digitaal Vlaanderen. Die mogelijkheden zijn er dus. Daar wordt ook informatie rond verspreid. Maar zoals zo vaak geldt ook hier: 'You can lead a horse to the water but you can't make him drink.' Er wordt dus nog altijd een inspanning gevraagd van de betrokkene om daar effectief mee aan de slag te gaan.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Inderdaad, men moet het paard effectief kunnen laten drinken. Maar ik denk dat het blijven wijzen op het belang van cyberveiligheid heel belangrijk is. Het zal misschien dwangvoederen zijn, om het slecht uit te drukken. Maar dat is iets wat hoog op de agenda staat, zeker met de verdere digitalisering. Maar ik heb er alle vertrouwen in dat daarin de noodzakelijke stappen worden gezet. Ik dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het toekennen van sociale voordelen op basis van inkomen in plaats van sociaal statuut – 2514 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister-president, deze regering heeft een heel duidelijke ambitie: we willen de werkzaamheidsgraad optrekken naar 80 procent. Om dat te bereiken zullen we aan heel wat knoppen moeten draaien, als ik het zo mag zeggen. Maar een van die knoppen is ervoor zorgen dat mensen die werken, beter beloond worden. En we moeten ook zorgen dat mensen die aan het werk willen gaan, niet bestraft worden.

Daarom staat in het Vlaams regeerakkoord de ambitie om allerhande sociale voordelen – premies, verlaagde inschrijvingstarieven – die vandaag nog gekoppeld zouden zijn aan het statuut, zoals het feit dat je werkzoekend bent of een leefloon hebt, meer te gaan hervormen, zodat het gekoppeld is aan je inkomen. Op die manier word je niet bestraft als je aan het werk gaat.

Ik had enkele maanden geleden een reeks schriftelijke vragen gesteld aan al uw ministers van de regering om binnen hun domein eens na te kijken waar er zulke sociale voordelen zijn die dan eventueel in zo'n hervorming zouden kunnen worden meegenomen. En dan bleek dat dat er toch wel wat waren. Zeker twee derde van de sociale voordelen die Vlaams worden gegeven, zijn effectief gekoppeld aan een statuut, en dus niet aan inkomen.

Onlangs werd ik daar nog eens op geattendeerd door een studie van Ive Marx, ons allen bekend. Hij had heel duidelijk heel wat aanbevelingen rond hervormingen op onze arbeidsmarkt. En we moeten bijvoorbeeld ook zorgen dat we mensen die aan de slag gaan, niet bestraffen, en dus voordelen geven op basis van inkomen.

Daarom informeer ik bij u eens naar een stand van zaken rond de uitvoering van dat deel van het regeerakkoord. Welke stappen werden al gezet om die passage van het regeerakkoord uit te voeren?

Zult u daar als minister-president een coördinerende rol in spelen? Dat lijkt mij misschien wel nuttig. Bent u dat van plan?

Als er al stappen zijn gezet, heeft men dan al in kaart gebracht welke voordelen en premies prioritair in aanmerking zouden komen voor zo een hervorming? En welke worden er toch beter aan het statuut gekoppeld? Want zo zijn er ook zeker enkele.

Welk tijdsplan en plan van aanpak ziet u om deze hervorming door te voeren?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: De doelstelling om sociale voordelen zoveel als mogelijk toe te kennen op basis van de hoogte van het inkomen van de personen die daarvoor in aanmerking komen, en niet langer op basis van hun sociaal statuut, maakt deel uit van het regeerakkoord. Zo willen we zoveel mogelijk werkloosheids- of inactiviteitsvallen vermijden, waarbij mensen geen deeltijdse of laagbetaalde jobs aanvaarden omdat ze daardoor een aantal sociale voorwaarden dreigen te verliezen.

In mijn gecoördineerd antwoord op de schriftelijke vraag die u op 8 oktober 2020 aan alle Vlaamse ministers hebt gesteld, heb ik u meegedeeld dat iedere Vlaamse minister deze aangelegenheid apart zal behartigen voor wat zijn of haar bevoegdheden betreft. Uit het overzicht dat als bijlage bij dat antwoord was gevoegd, bleek ook dat er zeven Vlaamse ministers betrokken zijn, de ene al in sterkere mate dan de andere. In mijn eigen functionele bevoegdheden is dat niet aan de orde, en hetzelfde geldt voor minister Somers.

Uiteraard is het de bedoeling om deze doelstelling binnen deze regeerperiode te realiseren, en zal ik dat als regeringsleider mee bewaken. Maar ik heb niet de intentie om hiervoor een zware governancestructuur uit te werken of daar een gefaseerde timing voor op te leggen of een verplicht te volgen manier van werken.

Uit de toelichting per minister die als bijlage gevoegd was bij mijn antwoord op uw schriftelijke vraag, bleek immers reeds, zoals u zelf ook aanhaalt, dat niet alle maatregelen zich lenen voor de vooropgestelde omschakeling en dat, waar dat wel het geval is, de situatie sterk kan verschillen. Ik laat het daarom aan iedere Vlaamse minister over om in overleg met zijn diensten na te gaan welke stappen gezet moeten worden en wat daarvoor de meest aangewezen timing is. Men zal de verdere uitvoering van deze belangrijke doelstelling bewaken in opvolging van de uitvoering van het regeerakkoord as such. Er is dus geen governancestructuur voor dit specifieke punt, maar we maken wel regelmatig een update over waar we met het regeerakkoord staan. Dat gebeurt in nauwe samenwerking met minister Beke

en zijn diensten, omdat in dat beleidsdomein de meeste inhoudelijke kennis aanwezig is over deze materie.

U moet er ook rekening mee houden dat er momenteel reeds heel veel werk op de plank ligt binnen een krappe timing. De beheersing van de COVID-19-crisis, de uitvoering van het relanceplan Vlaamse Veerkracht, en de Vlaamse brede heroverweging leggen momenteel al heel wat druk op de Vlaamse ministers en hun administratie. Daar komt ook nog het actieplan bij om de regeldruk te verminderen.

U hebt de mogelijkheid om aan de hand van parlementaire vragen of naar aanleiding van de bespreking van de beleids- en begrotingstoelichtingen bij iedere betrokken Vlaamse minister te informeren naar de stand van zaken, en ik twijfel er niet aan dat u hen op die manier ook zal blijven attenderen op het werk dat daarvoor uitgevoerd moet worden binnen deze regeerperiode.

Ik zal dat ook zelf doen bij de regelmatige herziening van de uitvoering van het regeerakkoord.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dank voor uw antwoord. Ik ben blij dat u toch ook wel het belang erkent om die hervorming door te voeren. Zoals ik al zei, denk ik dat het echt belangrijk is dat we ervoor zorgen dat er meer mensen aan het werk gaan. We zullen daarvoor heel wat hervormingen moeten doorvoeren. Dat moesten we voor corona al doen en waarschijnlijk zullen we dat na corona nog meer moeten doen. Ik denk dat dit een belangrijke onderdeel van de hervorming van onze arbeidsmarkt is. Het is inderdaad juist dat ik alle ministers al heb ondervraagd. Ik noteer dat u zelf niet de schoonmoeder zult spelen, als ik het zo mag samenvatten, maar dat u het wel zult opvolgen.

U moedigt mij ook aan dit zeker op te volgen. Ik zal dat zeker blijven doen. Ik heb het lijstje gezien. Er zijn 79 premies, verminderingen en weet ik wat allemaal. Er zitten er echt wel een aantal tussen die we eens grondig moeten bekijken en effectief moeten hervormen. Ik zal de betrokken ministers blijven ondervragen, maar ik hoop toch dat u op tijd en stond zelf een evaluatie maakt van de uitvoering van onder andere dit deel van het regeerakkoord.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dank u. Uiteraard staat mijn fractie achter deze principes zoals die in het regeerakkoord zijn besproken. Ik denk ook dat we – en dat klinkt misschien heel bizar – in een destructieve periode zitten, waarin een aantal vragen kunnen worden gesteld. Dat zou misschien moeilijker zijn geweest in het verleden.

Ondanks het vele werk, denk ik dat we nu misschien makkelijker zullen besluiten wat er besloten moet worden. Ik denk dat we van deze periode moeten gebruikmaken. Ik kan het alleen maar ondersteunen dat dit ook zal gebeuren. De Vlaamse samenleving ziet soms het bos door de bomen niet meer. Voor iedereen is het van het allergrootste belang dat deze administratieve druk kan worden verminderd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de operatie om de administratieve lasten te verminderen in het kader van het relanceplan Vlaamse Veerkracht – 2517 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Mijn vraag gaat specifiek over een onderdeel van het relanceplan. We weten dat er in dat relanceplan een belangrijk investeringsluik zit, maar er is, wat ons betreft, een zeker zo belangrijk hervormingsluik aan gekoppeld. Onlangs pleitten in De Tijd elf economen ervoor dat we echt wel werk moeten maken van structurele hervormingen, en dan heel specifiek door een vereenvoudiging en modernisering van onze regelgeving. Zo willen ze minder administratieve lasten en een bedrijfsvriendelijkere regelgeving.

Dat pijnpunt kwam regelmatig naar boven in de rapporten van de Nationale Bank van België (NBB), maar ook in internationale rapporten van onder meer de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Ze hebben het er altijd over dat het soms wel heel lang duurt voor vergunningen in orde zijn en dat onze arbeidsmarkt wat overgereguleerd is. Ook de prijsreguleringen in ons land zijn een probleem.

Voor alle duidelijkheid: dit geldt voor nagenoeg alle overheden in ons land, maar dus ook voor de Vlaamse. Ik ben alvast blij dat er toch de intentie is om daaraan te werken in het kader van ons relanceplan.

Ik heb begrepen dat de Vlaamse Regering op 12 maart 2021 een overheidsopdracht over de vermindering van de regeldruk heeft toegekend. Verder is mij daarover nog niet zo veel bekend. Ik moet ook zeggen dat dit luik, dat toch een belangrijk onderdeel is, nog niet echt naar boven is gekomen in onze relanceplannen. Daarom heb ik deze vraag ook ingediend.

Wat is de stand van zaken met betrekking tot dit hervormingsluik? Werd er reeds een aanpak uitgetekend? Hoe zal die verlopen? Zijn er bepaalde targets vooropgesteld? Kortom: kunt u wat meer details geven over hoe u dit zult aanpakken?

Naast het aanpakken van de bestaande regeldruk, is het ook belangrijk om ervoor te zorgen dat de nieuwe regels meteen ook kwalitatief beter zijn. Is het verbeteren van de regelgevingstechniek voor nieuwe regelgeving ook een onderdeel van uw plan? Welke verbeterpunten ziet u daarin?

Op 12 maart werd die overheidsopdracht toegekend. Kunt u hierover iets meer vertellen?

De eerste resultaten worden verwacht tegen de zomer van 2021. Wat is de ambitie bij deze timing en welk traject is nadien voorzien om de verlaging van de administratieve lasten verder te zetten?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: De doelstelling om de regeldruk te verlagen was reeds ingeschreven in het regeerakkoord, en is nog nadrukkelijker naar voren gekomen in het relanceplan Vlaamse Veerkracht van de Vlaamse Regering, dat ik vorig jaar bij de Septemberverklaring heb voorgesteld.

We beogen daarmee zowel een verbetering van het ondernemingsklimaat als een slagkrachtige Vlaamse overheid, ten dienste van burgers en bedrijven. Als Vlaamse overheid willen we de klantvriendelijkheid en de oplossingsgerichtheid centraal stellen. In verschillende domeinen wegen regelgevingen en de bijbehorende administratieve procedures op de efficiënte werking van de overheid en op de interacties van burgers en bedrijven met die overheid. Het reduceren van die regeldruk en van de administratieve lasten kan leiden tot belangrijke kostenbesparingen en tot een grotere tevredenheid bij burgers, ondernemingen en overheidspersoneel.

Met het aanpakken van de regelnevel willen we vooral de inhoudelijke regeldruk verlagen: we willen te dwingende en te gedetailleerde gedragsvoorschriften, zowel geboden als verboden, effectief schrappen. De focus ligt dus prioritair op het wegsnoeien van regels die in de praktijk een remmende impact hebben op ondernemers en burgers.

Daarnaast willen we ook verouderde of niet langer nuttige of zinvolle regelgeving schrappen. Dit sluit aan bij het werkprogramma 2021 van de Europese Commissie inzake het reguleringsbeleid, waarin het 'one in, one out'-beginsel vooropgesteld wordt. Dat beginsel houdt in dat een nieuw ingevoerde administratieve last moet worden gecompenseerd door een oude last voor burgers of bedrijven weg te nemen.

Tot slot willen we ook de gold-plating evalueren, de regelgeving waarin Vlaanderen verder is gegaan in de omzetting of uitvoering van het Europees recht dan vereist is door de Europese richtlijnen of verordeningen.

Naast de vermindering van de inhoudelijke regeldruk willen we ook de belemmeringen wegwerken die voortvloeien uit de uitvoering en de toepassing van de regelgeving. Het gaat dan om administratieve vereenvoudiging: het herbekijken van te ingewikkelde administratieve procedures en formulieren, en het detecteren van een strikte, starre of rigide toepassing van regelgeving in de praktijk.

Deze vereenvoudiging zal op haar beurt de motor vormen van een verdere digitale transformatie van de overheidsprocessen die tot doel heeft de dienstverlening naar de burger te versnellen en tegelijk de vooropgestelde planlastverlaging te realiseren.

De screening van de regelgeving die per beleidsdomein verwacht wordt van alle Vlaamse departementen en agentschappen – en die we vatten onder de term 'schrapsessies' – moet bovendien in samenhang gezien worden met de screening die van diezelfde instanties verwacht wordt in het kader van de Vlaamse brede heroverweging. Eigenlijk sporen die dingen wel een beetje samen.

Om te beginnen zijn er een aantal overlappende onderzoeksvragen: nazicht van de doeltreffendheid van de bestaande regelgeving; checken op ongewenste neven-effecten van die regelgeving; optimaliseren van de bevoegdheidsverdeling tussen overheden of tussen overheden en de private sector; de efficiëntie van administratieve procedures en lasten; nazicht van het nut van informatieverplichtingen, enzovoort.

Maar het is ook de bedoeling dat de resultaten van de beide oefeningen elkaar versterken. Zo kunnen bijvoorbeeld eventuele vereenvoudigingsopties, die gedetecteerd worden via de zogenaamde 'citizen journeys', ook budgettaire besparingen opleveren. 'Citizen journeys' zijn oefeningen waarbij voor een aantal concrete levensgebeurtenissen, zoals een geboorte, de aankoop van een woning, de opstart van een eigen onderneming, de verschillende procedures zullen worden doorlopen om zo nog grondiger de Vlaamse overbodige regels te detecteren. Ook het 'only once'-principe is daar een element in.

De timing voor de beide oefeningen loopt ook parallel. Het ligt dus voor de hand dat de personeelsleden die in de departementen en agentschappen aangewezen worden voor de opvolging van dit project, nauw zullen samenwerken met de deelprojectgroepen in het kader van de Vlaamse brede heroverweging.

Wat uw vragen betreft naar de kwaliteit van nieuwe regelgeving, kan ik bevestigen dat ook hier aandacht aan besteed wordt. We zullen inderdaad nieuwe voorstellen onderzoeken voor een systematische review van nieuwe regelgeving, op basis van de eerdere ervaringen met de reguleringsimpactanalyse (RIA). Dat onderzoek zal mee uitgevoerd worden door de externe consultant, die daarbij onder meer het Deense systeem als referentiekader zal meenemen.

Uw derde vraag ging over de aanbesteding. In uitvoering van het relanceplan wordt deze oefening gezien als een gezamenlijke inspanning van de gehele Vlaamse overheid: de Vlaamse Regering en de Vlaamse administratie. Het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken zal een coördinerende en faciliterende rol opnemen, met externe ondersteuning van een consultant die de Vlaamse Regering op 12 maart heeft aangesteld.

Die externe ondersteuner zal, naast de projectondersteuning, ook inhoudelijke en juridische expertise inbrengen. Hij zal ook begeleidend en eventueel zelfs sturend optreden bij het detecteren van inhoudelijke regeldruk en van administratieve lasten in de Vlaamse regelgeving en bij het formuleren van vereenvoudigingsvoorstellen. De benadering is hier een beetje hetzelfde als bij de Vlaamse brede heroverweging. Als je het helemaal alleen aan de administratie overlaat, moet de administratie bij wijze van spreken haar eigen werking bekritisieren, en dat lijkt mij moeilijk. Het volledig uitbesteden aan mensen van buiten de administratie, die daar eens in vliegen, dat lijkt mij ook geen goede aanpak. Maar je zet wel een externe challenger, een externe driver in om zo de juiste vragen en de juiste opdrachten aan de administratie voor te leggen, en er ook achter te zitten, zodat dat ernstig gebeurt. Ik denk dat een aanpak van die twee invalshoeken samen de juiste weg is.

De externe consultant heeft ook de opdracht om de projectaanpak verder uit te tekenen. Daarbij moet er uiteraard over gewaakt worden dat er geen zware projectstructuren zullen worden gecreëerd naast die van het project van de Vlaamse brede heroverweging. De projectaanpak zal voorgelegd worden aan de stuurgroep. In die stuurgroep zijn de kernkabinetten en een beperkt aantal externe experts vertegenwoordigd, en zullen het Voorzitterscollege en Digitaal Vlaanderen actief worden betrokken, naast de externe consultant en het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken.

Uw laatste vraag heeft betrekking op de timing. Die ziet eruit als volgt: de beleidsdomeinen bezorgen het resultaat van hun schrapsessies aan het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken tegen de zomer van 2021. De voorlopige streefdatum is 21 juni 2021, dat is dus echt aan het begin van de zomer.

Samen met de resultaten van de 'citizen journeys' moet dat resulteren in een eerste vereenvoudigingsagenda, die uiterlijk tegen het zomerreces 2021 aan de Vlaamse Regering ter goedkeuring wordt voorgelegd. Dat is dus tegen 16 juli 2021 – tenzij ik het zomerreces van de Vlaamse Regering wat uitstel, dan heeft men meer tijd.

Op basis van deze eerste vereenvoudigingsagenda kunnen de vakministers vanaf het najaar 2021 regelgevingstrajecten opstarten, of nieuwe, vereenvoudigde administratieve procedures uitwerken. Die moeten een hoop complexe procedures vervangen. Een tweede vereenvoudigingsagenda voorzien we ten laatste tegen het zomerreces 2022. Het is dus een interactieve oefening.

Het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken zal instaan voor de monitoring van de voortgang van de regelgevingstrajecten. Eind 2022 zal een monitoringsrapport aan de Vlaamse Regering meegedeeld worden. Het Vlaams Parlement zal daar dan natuurlijk ook kennis kunnen van nemen.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister-president, bedankt voor uw heel omstandig antwoord. Het is heel duidelijk dat er een duidelijke strategie in zit, dat er een plan van aanpak op tafel ligt om iets te doen aan dit belangrijke onderdeel van de relance: zorgen dat we onze regeldruk eens grondig tegen het licht houden.

Ik heb twee bijkomende vraagjes. U hebt zelf verwezen naar het 'one in, one out'-principe. Ik weet dat we met Vlaanderen onze RIA hebben. Ik herinner mij dat we vroeger een dikke en een dunne RIA hadden. Nu zijn de resultaten van die RIA toch geen onverdeeld succes, zal ik maar zeggen. Ik denk dat we daar inderdaad eens goed moeten naar kijken. Misschien is dat 'one in, one out'-principe iets wat we moeten omarmen. U hebt er al naar verwezen: dat zou Europees wel wat aangemoedigd worden. Maar lees ik daarin dat het ook effectief een ambitie is van de Vlaamse Regering om dat principe echt tot zich te nemen, en dat echt als uitgangspunt mee te nemen? Dat zou een goede zaak zijn: voor we iets nieuws invoeren, gaan we iets ouds afschaffen. Dat klinkt misschien wat kort door de bocht, maar daar komt het wel wat op neer.

Ten tweede is Vlaanderen geen eiland, zeker niet in onze federale staat. We hebben onlangs met het unieke loket Working in Belgium gezien dat we erin geslaagd zijn om zowel Vlaams als federaal goed samen te werken. Uiteindelijk is het toch de bedoeling dat het voor burgers en ondernemers of bedrijven allemaal wat eenvoudiger wordt, los van wie nu allemaal bevoegd is. Mijn bijkomende vraag is of er ook een traject is voorzien om eens met de federale overheid samen te zitten, en eens na te gaan of, daar waar er nog gedeelde bevoegdheden zijn, men het zeker naar buiten uit kan vereenvoudigen in procedures en dergelijke meer. Hangt daar ook een pendant aan om echt met de federale overheid samen te werken? Welke onderdelen zouden dat dan zijn?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Ongena, voor mij mag dat ook 'one in, two out' zijn. De regeldruk moet verlagen, en als we enkel 'one in, one out' doen dan blijft het hetzelfde, zij het met andere regels, die hopelijk eenvoudiger zijn. Ik hoop echt wel dat we toch tot drastische vereenvoudigingen kunnen komen.

De samenwerking met het federale niveau is op dit moment niet voorzien. Maar volgens mij zal dat uit het monitoringrapport naar voren komen. Als blijkt dat we door die en die en die afspraken met het federale niveau te maken de zaken nog meer kunnen vereenvoudigen, dan sta ik er natuurlijk volledig voor open om dat gesprek ook met de federale overheid aan te gaan. Maar op dit moment, in de eerste fase, doen we eerst aan navelstaarderij.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik volg u. Dat wordt ook wel eens 'eerst voor eigen deur vegen' genoemd. Ik kijk uit naar de opsomming die dan tegen de zomer wordt gemaakt, en het monitoringrapport dat de volgende stap wordt. Ik denk dat het zeker nuttig is om, zodra die rapporten er zijn, dat ook meteen te agenderen en er misschien een gedachtewisseling over te houden. U had dat zelf ook al aangekondigd. Ik kijk dan ook wat naar de richting van de voorzitter van deze commissie; ik weet niet in welke commissie we het anders zouden kunnen doen. We kunnen ook een vraag om uitleg indienen, maar het is misschien nuttig dat we

dat vanuit het parlement wat actiever kunnen opvolgen. Maar dat is maar een suggestie. Alvast bedankt.

De voorzitter: Bedankt, collega Ongena. We nemen uw suggestie mee en we zullen ons daarover beraden.

De vraag om uitleg is afgehandeld.